

**Kvalitetsvurdering af
Gammel Estrup
Danmarks Herregårdsmuseum
2022**

Indholdsfortegnelse

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering	2
Kvalitetsvurdering af Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum i 2012.....	2
Fakta om Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum.....	3
Kvalitetsvurderingens fokusområder	4
Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse	4
Ressourcegrundlag	6
Forskning	8
Formidling	9
Samlingsvaretagelse	12
Baggrund	15
1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum	15
2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger	16

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering

Det er Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering, at opgavevaretagelsen på Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er meget tilfredsstillende.

Slots- og Kulturstyrelsen konstaterer, at museet har fulgt op på alle de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingen i 2012:

- Bestyrelsen vurderer i praksis sin kompetencesammensætning og hvilke kompetencer den skal råde over for at understøtte en professionel og kvalitativ udvikling af museet, men kompetencerne er ikke nedskrevne.
- Museet har arbejdet intensivt mod tilvejebringelse af et stabilt driftsgrundlag, og det kommunale driftstilskud er væsentligt forøget. Museets væsentligste udfordring er dog fortsat tilvejebringelsen af et sikkert og stabilt driftsgrundlag samt at nedbringe omfanget af museets udgifter til drift og vedligehold af bygninger og udenomsarealer.
- Den fagfællebedømte forskningsproduktion er forøget, og museet har fokus på den internationale perspektivering af museets forskningsindsats.
- Museets konserveringsefterslæbet er reduceret betragteligt, og museet arbejder struktureret med sin bevaringsindsats.
- Museets samarbejde med Det Grønne Museum er styrket.

Siden kvalitetsvurderingen har museet forsat sit eksemplariske strategiske arbejde med langsigtede generalplaner, hvor museet knytter de museumsfaglige opgaver og bygningsvedligeholdelsen tæt sammen i sin drift og udvikling. Det er lykkedes museet at realisere ambitionerne i Generalplan 2.0 gennem en omfattende fondsfinansiering. Museet løfter fortsat sit forskningsarbejde i et strategisk, formaliseret samarbejde i Dansk Center for Herregårdsforskning, og det arbejder professionelt med løbende udvikling af sin formidling og læringstilbud gennem partnerskaber med Norddjurs Kommune, VIA University College og Skoletjenesten – videntcenter for eksterne læringsmiljøer.

Kvalitetsvurdering af Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum i 2012

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum blev kvalitetsvurderet af Slots- og Kulturstyrelsen i 2012. Styrelsen konstaterede følgende:

- Museets samlede opgavevaretagelse blev vurderet ”meget tilfredsstillende”.
- Museet arbejdede strategisk og målrettet på udviklingen af museet på baggrund af en 10-års generalplan for perioden 2008-2018, der bandt ressourcer og opgaver sammen på tværs af søjlerne. Særligt museets

arbejde med forskning og formidling var vellykket, bl.a. gennem omsætning af forskningsresultater til formidling på nye og gamle medier, og med aktualitet og inddragelse af nye brugergrupper. Ligesom museet arbejdede eksemplarisk med bevaring og restaurering af museets bygninger, interiører og udenomsarealer efter en bevidst og nøje prioriteret bevaringsplan.

- Museet blev anbefalet, at følge Kulturministeriets anbefalinger til god ledelse, herunder at bestyrelsen løbende vurderede sin sammensætning, og hvilke kompetencer den skal råde over for at understøtte en professionel og kvalitativ udvikling af museet.
- Museet blev anbefalet, at arbejde mod tilvejebringelse af et stabilt driftsgrundlag samt at nedbringe omfanget af sine udgifter til drift og vedligehold af bygninger og udenomsarealer.
- Museet blev anbefalet, at prioritere publicering af sin forskning i relevante fagfællebedømte medier nationalt og internationalt samt have fokus på international perspektivering.
- Museet blev anbefalet, at afvikle sit konserveringsefterslæbet.
- Museet blev anbefalet, at tage initiativ til et udvidet samarbejde med Dansk Landbrugsmuseum (nu Det Grønne Museum) på formidlingsområdet.

[Kvalitetsvurderingsrapporten fra 2012 kan læses her.](#)

Der er siden denne kvalitetsvurdering sket en væsentlig udvikling i både de lovmæssige krav (ny museumslov fra 2012) og de kvalitative standarder for museernes virksomhed (bl.a. div. udredninger, strategier mv., der sætter mål for museernes faglige opgavevaretagelse, organisation og ledelse). Der er tale om krav og standarder om øget økonomisk og faglig bæredygtighed og professionalisering af den samlede museums virksomhed, som har ændret Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for vurdering af museernes virksomhed. Styrelsens dokument ”Krav og anbefalinger til statsanerkendte museer” afspejler disse ændringer.

Denne opfølgning på kvalitetsvurderingen i 2012 skal ses på baggrund heraf.

Fakta om Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er et statsanerkendt, kulturhistorisk museum med ansvar for de danske herregårde i nyere tid. Ansvarsområdet er nationalt med undtagelse af Lolland og Falster.

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er en selvejende institution. Slots- og Kulturstyrelsen er museets offentlige hovedtilkudsyder.

Museet omfatter to besøgssteder:

- Herregården, Gammel Estrup.

- Skovarbejderhuset, Mikkelsdal.

Nøgletal for museet 2020:

- Museets samlede omsætning var på 12,4 mio. kr.
- Museet rådede over 9,9 årsværk, heraf 4,7 videnskabelige årsværk.
- Museet havde 60.778 brugere (99.698 brugere i 2019).

Kvalitetsvurderingens fokusområder

Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse

a. Arbejdsgrundlag

- Museets vedtægter er opdaterede. Museet ansvarsområde er de danske herregårde og den del af Danmarks kulturarv, der relaterer sig hertil inden for nyere tid. I 2017 er ansvarsområdet, efter museets ønske, blevet udvidet til at være nationalt med undtagelse af Lolland og Falster. Museet oplyser, at det varetager det samlede nationale ansvar for herregårdshistorien gennem et koordineret samarbejde med Museum Lolland-Falster.
- Museets overordnede strategi og vision beskrives i Generalplan 3.0, der dækker perioden 2019-2029.
- Generalplan 3.0 følger efter Generalplan 1.0 (1998-2008) og Generalplan 2.0 (2009-2018), og afspejler en langsigtet og fokuseret indsats for en systematisk vedligeholdelse af herregården, dens interiører og udenomsarealer, som er tæt forbundet med den samlede, museumsfaglige opgavevaretagelse for alle museumsfaglige opgaver. Generalplan 3.0 implementeres gennem detaljerede arbejds- og tidsplaner for de enkelte projekter. Generalplan 3.0 er ikke relateret til museets organisation og ressourcer, da realiseringen af de enkelte projekter er afhængig af eksterne bevillinger og fondstilsud.
- De kommende års særlige satsningsområder i Generalplan 3.0 er: Den skjulte herregårdshistorie og tyende, kommunikation og det gode værtskab. Museet har igangsat et nyt udviklingsprojekt, der skal forandre kælderens til et nyt oplevelsesrum, der, udover at skulle håndtere fugtopstigning fra undergrunden, også skal bruges til mere formidling indendørs målrettet børn og børnefamilier. Museet arbejder ligeledes på at restaurere loftet, så tidligere tiders tyendeforhold kommer frem og kan bruges i formidlingen af herregården.
- I Norddjurs Kommunes kulturstrategi fremhæves betydningen af de stedbårne potentialer, kommunen rummer, og at disse skal bringes i spil, når der udvikles kulturformidling og kulturaktiviteter. Norddjurs Kommune fremhæver, at Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er en af de vigtigste kulturinstitutioner til at understøtte dette. Museet indgår bl.a. i kommunens samarbejde med Kulturregion Kulturring Østjylland.
- Museet arbejder løbende med tværfaglige udviklingsprojekter, og har pt. fokus på håndværksfagene, og psykisk sårbare unge. Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er endvidere regional koordinator i Skoletjenesten – Videnscenter for eksterne læringsmiljøer.

b. Organisation

- Museet er organiseret som en enhedsorganisation bestående af fire afdelinger: Forskning, Samling, Kommunikation samt Børn og unge. Den daglige ledelse består af direktør og souschef med Økonomi og administration som støttefunktion. Museet oplyser, at den relativt detaljerede beskrivelse af organiseringen af relativt få medarbejdere, skal tydeliggøre ansvarsfordelingen, men i praksis løses ingen opgaver uden et tæt samarbejde på tværs af afdelingerne.
- Museet har ikke en museumsforening, men det har en gruppe af frivillige på ca. 150-175 personer. De aktive frivillige er organiseret i grupper (eksempelvis sygruppe, havegruppe, blomsterdekorsgruppe m.v.). Gruppernes arbejde koordineres af en tovholder, der sikrer den faglige sammenhæng med museets professionelle arbejde. Museet arbejder på at lave skriftelige kontrakter, som sikrer forventningsafstemning med de frivillige. De passive frivillige støtter museet via et årligt kontingent.

c. Ledelse

- Museets bestyrelse består af ni medlemmer. Borgmesteren i Norddjurs Kommune er fast medlem. De øvrige medlemmer udpeges af Region Midtjylland, Aarhus Universitet, Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, Danske Godser og Herregaarde, Løvenholm Fonden og C.A.C. Fonden. Direktøren fra Det Grønne Museum deltager som observatør. Alle medlemmer udpeges for en fireårig valgperiode, der følger kommunal- og regionsrådsvalg.
- Bestyrelsen består for øjeblikket af fire kvinder og fem mænd. Aldersgennemsnittet er 61 år.
- Det beskrives ikke i vedtægterne, hvilke kompetencer bestyrelsen skal råde over. Museet oplyser, at bestyrelsen i praksis har en stor bevidsthed om hvilke kompetencer, der skal være repræsenteret i bestyrelsen, og at de udpegende fonde og institutioner er bevidste om at udpege medlemmer med de kompetencer, bestyrelsen efterspørger.
- Museet angiver, at bestyrelsen årligt evaluerer fremdriften i museets strategi, mål og planer samt bestyrelsens arbejde og samarbejde med museets direktør.
- Museets bestyrelse sikrer i nogen grad, at oplysninger, som er af interesse for museets interessenter, er offentligt tilgængelige på museets hjemmeside. Dog er museets strategi (Generalplan 3.0) ikke tilgængelig på museets hjemmeside, og regnskabet er kun tilgængeligt i summarisk form i museets årsrapport. Museet oplyser, at det fremover vil offentliggøre regnskabet selvstændigt, men at det ikke vurderes, at Generalplan 3.0 er egnet til at blive offentliggjort på museets hjemmeside, da der er tale om et procesdokument, hvori der løbende prioriteres og omprioriteres, da realiseringen af planerne heri forudsætter fondsfinansiering.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museets strategi beskrives i en langsigtet, 10-årig plan (Generalplan 3.0), der bygger videre på tidligere planer, hvor alle de museumsfaglige opgaver på forbilledlig vis bindes sammen med museets bygningsrestaurering og udvikling.
- at museets arbejde med langsigtede strategi- og planlægningsarbejde har resulteret i en markant udvikling af alle museets aktiviteter.

- at museet har udviklet et eksemplarisk samarbejde med Norddjurs Kommune både om udviklings- og undervisningsindsatser for børn og unge, og omkring det generelle samarbejde vedr. kommunens kulturstrategi.

Det er tilfredsstillende:

- at museet er organiseret i en enhedsorganisation, der tydeliggøre ansvarsfordelingen.
- at museets bestyrelse løbende overvejer hvilke kompetencer, der skal være tilstede på trods af, at det ikke beskrives nærmere i vedtægterne.
- at museets bestyrelse årligt evaluerer fremdriften i museets strategi, mål og planer, bestyrelsens arbejde og samarbejde med museets leder.

Ressourcegrundlag

a. Økonomi

- Museets samlede indtægter i 2019 og 2020 var på hhv. 14,8 og 12,3 mio. kr. Indtægterne fordeler sig således (mio. kr.):

	2019	2020
○ Egenindtjening	3,5	2,6
○ Tilskud fra kommune	0,9	0,9
○ Ikke-offentlige tilskud	5,6	3,6
○ Tilskud fra EU og Nordisk Ministerråd	0,0	0,4
○ Tilskud region og off. virksomheder	0,1	0,2
○ <u>Tilskud fra staten</u>	<u>4,7</u>	<u>4,7</u>
○ I alt	14,8	12,4
○ Resultat	1,0	1,1

- Museets egenindtjening er steget med 1,3 mio. kr. fra seneste kvalitetsvurdering i 2012 til 2019, men den blev negativt påvirket af nedlukningerne under corona-nedlukningen i 2020. Museet kom alligevel fornuftigt igennem nedlukningsperioderne på grund af nyudviklet formidling på udearealerne og tilskud fra statslige covid-19 puljer.
- Den fondsfinansierede andel af museets indtægtsgrundlag varierer markant fra år til år afhængigt af museets udviklingsplaner og fondenes villighed til at støtte museet.
- Det kommunale tilskud fra Norddjurs Kommune er siden 2012 øget med ca. 700.000 kr. årligt til i alt 949.000 kr. fordelt mellem et ordinært tilskud på 401.000 kr. og 548.000 kr. øremærket museets skole-tjeneste.

- I det statslige tilskud indgår en midlertidig bevilling på 1,5 mio. kr. årligt, som er øremærket vedligeholdelse af herregården. Den midlertidige bevilling er forlænget i 2021-24. Statstilskuddet indeholder desuden projekttilskud på 0,5 mio. kr. i 2019 og 0,8 mio. kr. i 2020. I 2019 modtog museet 0,3 mio. kr. i statslige tilskud til medarbejdere i løntilskudsordninger.
- Museet betegner sin økonomi som anstrengt og usikker. Den er særligt udfordret af det omkostningstunge vedligeholdelsesarbejde på den fredede herregård. Det kommunale tilskud til museet er, trods en stigning, fortsat lavt sammenlignet med landets øvrige statsanerkendte museer. Museet beskriver det som en væsentlig udfordring, at fondsmidlernes andel af museets samlede økonomi er høj, og at dele af den statslige finansiering består af midlertidige bevillinger, da museet bruger mange personalemæssige ressourcer på at sikre finansieringen af museets drift og udvikling. Fra 2000-2022 har museet tilvejebragt 160 mio. kr. i fondsmidler.
- Dansk Center for Herregårdsforsknings økonomi er adskilt fra museets, men den indgår i museets regnskab. Centret er finansieret af eksterne tilskudsmidler fra offentlige forskningspuljer og private fonde. Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum yder et fondsfinansieret tilskud til centret i form af sekretariatsbistand.

b. Medarbejdere

- Museet rådede i 2020 over 9,9 fastansatte årsværk, heraf 4,7 videnskabelige, 1 på ph.d.-niveau.
- 1,2 årsværk er fastansatte i flexjob.
- 2,9 årsværk i tidsbegrænsede stillinger, 2,6 af disse er videnskabelige.
- Det anslås, at arbejde svarende til ca. 10 årsværk udføres af museets frivillige.
- Museet sikrer, at personalet samlet set besidder de nødvendige kompetencer og sikre løbende kompetenceudvikling.

c. Bygninger

- Museet ejer Gammel Estrups hovedbygning og den tilhørende park med orangerier, grøntsagshave, æblelund, voldgrave m.v. Det samlede areal udgør 60.000 m². Hovedbygningen og voldstedet er fredet. Bygningen danner rammen om museets udstillinger og kontorer. Dertil kommer skovarbejderhuset, Mikkelsdal, som også fungerer som besøgssted.
- 42,6 % af museets samlede udgifter i 2020 gik til husleje, drift og vedligehold af museets bygninger mod 44 % ved kvalitetsvurderingen i 2012. Andelen har varieret mellem 27-37% fra 2016-2019. Museer oplyser, at variationen afspejler de løbende renoverings- og vedligeholdelsesprojekter, som gennemføres, når der er fondsfinansiering til det.
- Museet har udarbejdet en prioriteret vedligeholdelsesplan 2012-22, der er baseret på en byggesynsrapport. Planen er i det store og hele fulgt, så der er ikke oparbejdet et større vedligeholdelsefterslæb. Bygningerne og udenomsarealerne fremstår vedligeholdte. Der er taget initiativ til at udarbejde en ny vedligeholdelsesplan fra 2023 og frem.
- Museet forventer, at de aktuelt markant stigende energipriser vil påvirke museets økonomi.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museets formår at rejse en betydelig fondsfinansiering til såvel den samlede drift og udvikling som til bygningsvedligehold.
- at museet har arbejdet professionelt og struktureret med sit bygningsvedligehold og restaurering af interiører gennem en langsigtet, prioriteret plan, hvormed bygningernes vedligehold forbindes til museets faglige opgavevaretagelse, særligt forskning og formidling.
- at museet er i stand til at tiltrække mange frivillige og motivere dem til at lægge en stor arbejdsindsats på museet. De frivillige udgør en væsentlig ressource på museet, men deres indsats vidner også om, at museet har en stor lokal forankring og udgør et afgørende og velbenyttet kultur- og fritidstilbud for kommunens borgere.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at det ikke-statslige driftsgrundlag hviler på usikker fondsfinansiering.
- at en stor andel af museets budget anvendes til drift og vedligehold af bygninger og udenomsarealer.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet arbejder på at styrke og stabilisere sit økonomiske grundlag.
- at museet arbejder for at nedbringe omfanget af udgifter til bygningsdrift og vedligehold.

Forskning

Museet er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

- Museets forskning er organiseret under Dansk Center for Herregårdsforskning (DCH), der blev etableret i 2004 i samarbejde med Aarhus Universitet, Nationalmuseet og Arkitektskolen Aarhus. De tre institutioner udgør sammen med Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum et advisory board for centret. DCH refererer organisatorisk til museets bestyrelse og har til huse på museet. Dette er med henblik på at styrke det faglige miljø på museet.
- Museet har en nedskrevet strategi for sin samlede forskningsindsats, som indgår i Generalplan 3.0. Strategien skaber en klar forbindelse mellem museets forskning, bygningsrenovering, formidling og indsamling. Den er sat i relation til museets eksisterende og kommende udviklingsprojekter, og placerer sig centralt i museets ansvarsområde, hvor den danner grundlag for museets formidling og bruges i forhold til renovering af bygninger og restaurering af interiører.

- Til brug for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af museets forskning har museet indsendt oversigt over sine forskningspublikationer for perioden 2018-2021. I vurderingen medtages alene fagfællebedømte publikationer, der er publiceret. I perioden 2018-2021 har museet publiceret 12 fagfællebedømte publikationer udgivet i en serie eller på et forlag, der er optaget på BFI. Yderligere 17 artikler er fagfællebedømt og publiceret i museets egen udgivelsesserie, ”Herregårdshistorie”.
  - Museets ledelsesgruppe evaluerer systematisk, om forskningsprojekternes udbytte står mål med ressourcerforbruget, og om der er sammenhæng i den museumsfaglige opgavevaretagelse.
  - Museet indgår i det faglige netværk, ENCOUNTER, hvor museet har formandsskabet i styregruppen, og i det danske netværk, Slots- og Herregårdsforum, hvor museet varetager sekretariatsfunktionen, samt ligeledes sekretariatsfunktionen i netværket, Nordisk Slots- og Herregårdssymposium. Museet oplyser, at det i regi af ENCOUNTER og i samarbejde med University of York planlægger udgivelse af en fagfællebedømt serie med forskningsarbejder, men arbejdet har været udfordret pga. corona-pandemien.
  - Museets forskning er fortsat afhængig af eksterne bevillinger, og museets faste medarbejdere udfører kun i begrænset omfang forskning.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet har nedskrevet en strategi for sin samlede forskningsindsats, som er sat i relation til museets eksisterende og kommende udviklingsprojekter, og sikrer en tæt sammenhæng med museets øvrige museumsfaglige opgavevaretagelse samt renovering af bygninger og restaurering af interiørerne.
- at museet har organiseret sin forskning i det tværfaglige samarbejde i DCH, der medvirker til at styrke det faglige miljø på museet.
- at museet i stigende grad arbejder internationale med sin forskning og har en høj, løbende forskningsproduktion set i forhold til museets ressourcegrundlag.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museets forskning fortsat er afhængig af eksterne bevillinger, og at museets faste medarbejdere i begrænset grad udfører forskning.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet arbejder på at sikre et mere stabilt ressourcegrundlag for museets forskning mhp. at fastholde medarbejdere og viden.
-

Formidling

Museet er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

a. Formidling

- Museet har to besøgssteder: Herregården, Gammel Estrup, som er et interiørmuseum med tilhørende herregårdskompleks – voldanlæg, park, grøntsagshave og orangerier, der anvendes i formidlingen samt Skovarbejderhuset, Mikkesldal, et skovarbejderhus fra 1929. Huset indeholder ingen museumsgenstande. Det bruges særligt som laboratorium til undervisning, men udlejes også til private i weekender og ferier.
- På herregården formidles herregårdens historie fra 1300-tallet og frem til midten af 1920'erne, således, at hver etage rummer en afgrænset tidsperiode. Selve interiørudstillingen på herregården fremstår traditionel, men museet arbejder med formidlingen af den med en varieret med brug af differentierede greb og formater rettet mod forskellige brugergrupper. Ud over faste udstillinger består formidlingen af særudstillinger, omvisninger, forskellige former for levendegørelse, festivaller, events, foredrag, publikationer og digital formidling på website, sociale medier mv.
- Museet har en nedskrevet formidlingsstrategi, der indgår som en del af Generalplan 3.0. Den sikrer sammenhæng mellem formidlingen og museets øvrige museumsfaglige opgaver, udviklingsprojekter, bygningsbevaring og ressourcer.
- Museet arbejder fokuseret med udvikling af indholdet i herregårdens formidling bl.a. gennem brugerinddragelse. I de kommende år arbejder museet med fortællingen om det usynlige herregårdsliv – tyende, deres hverdag og liv både nationalt og lokalt på Gammel Estrup, og inviterer interesserede på tværs af landet til at bidrage med egne familiehistorier om livet på herregårdene.
- Museet har skabt en stærk sammenhæng mellem museets forskning og formidling. Dette understøttes af en løbende brug af data om museets brugere fra Den nationale brugerundersøgelse og museets egne undersøgelser, samt systematisk arbejde med evaluering bl.a. via fokusgrupper og kvalitative interviews, herunder også lærere og elever i museets skoletjeneste.
- Museet deltager i MiD (Museumsformidlere i Danmark), i Dragt- og Tekstilnetværket, i ODMs netværk for frivilligkoordinatorer, et netværk for kommunikation og et for bæredygtighed under Visit Aarhus, samt som tovholder for et nationalt, kulturhistorisk netværk for naturvejledere
- Under corona-pandemien har museet udviklet nye, udendørs formidlingstilbud. Aktiviteterne har medført en markant stigning i brugernes villighed til at anbefale museet til andre. Erfaringerne herfra arbejder museet videre med.
- Museet har tre medarbejdere med kompetencer inden for pædagogik, didaktik, kuratering, museologi, kommunikation og presse.
- Museet har i 2020 afholdt 126 egne arrangementer på museet og otte arrangementer uden for museet. I 2019 havde museet 319 arrangementer på museet og 50 uden for museet.

b. Undervisning

- Museet har undervisningstilbud til alle alderstrin: Daginstitutioner (8), grundskole (21), ungdomsuddannelser (4). Tilbuddene går igen på de forskellige trin, og forholder sig til trinmål og læreplaner. Museet har skriftlige samarbejdsaftaler med undervisningssektoren. Museet har dertil en særlig satsning på undervisning tilrettet børn med særlige behov (5). Alle tilbud arbejder med kroppen som læringsakse, dialogbaseret undervisning og i iterative processer.

- Museet oplyser, at det i 2020 har undervist 37 hold fra daginstitutioner (2019: 54), 53 hold fra grundskolen (2019: 93), 9 hold fra ungdomsuddannelser (2019: 17), 7 hold fra andre uddannelser (2019: 15), 19 elever har modtaget individuel vejledning (2019: 39).
- Museet har indgået samarbejde med Skoletjenesten – videnscenter for eksterne læringsmiljøer – fra 2021-2023. Museet skal i perioden fungere som regional koordinator og stå til rådighed for andre museer og eksterne læringsmiljøer i forhold til sparring, erfaringsdeling og netværksskabelse.
- Museet har haft flere forskningssamarbejder, senest med VIA University College om museet som undervisningsrum for børn med særlige behov. Dertil har museet jævnligt praktikanter fra lærerseminarierne og universiteterne i Aarhus og Aalborg.
- I partnerskab med Djursland Folkehøjskole udvikler museet i øjeblikket konkrete redskaber og formidlingsløsninger, der skal skabe bedre vilkår og større psykisk tilgængelighed for unge voksne med særlige behov på de danske museer. I et andet udviklingsprojektet, ”Herregårdens håndværkere”, har museet fokus på det tværfaglige møde mellem erhvervsfaglig og kulturhistorisk læring. Derudover udvikler museet løbende tværinstitutionelle projekter fx i samarbejde med kirkerne i Norddjurs Kommune, Museum Østjylland, slotte og herregårde i hele Danmark.

c. Brugere

- I 2020 havde museet 60.778 brugere mod 99.698 i 2019. Faldet skyldes nedlukninger i 2020 som følge af corona-pandemien.
- Museets havde i 2020 11.033 følgere på Facebook og 2.913 følgere på Instagram. Museets hjemmesider havde 473.620 besøgende. Udover museets egen hjemmeside drejer det sig om: www.jagtenpaafortiden.dk, www.danskeherregaarde.dk, www.herregaadenesdag.dk, www.herregaardsforskning.dk og www.encounter.network.
- Museet deltager i Den nationale brugerundersøgelse. Museet indsamlede 252 besvarelser i 2020 (2019: 416). Undersøgelsen for 2020 viser, at besøgsstedets tilbud samlet set vurderes en smule over gennemsnittet (8,7 mod 8,6 på landsplan). Museet har udvidet sin formidlingspraksis under corona. Det er resultatet i en markant stigning i brugernes anbefalingsvillighed. Den er steget fra 55 i 2019 til 66 i 2020 (landsgennemsnit 59). På yderligere to parametre er der også sket en positiv udvikling: Brugeroplevelser for børn er steget fra 7,3 i 2019 til 8,1 i 2020. Brugernes vurdering af Muligheden for at deltage aktivt er steget fra 6,5 til 7,5. I 2020 kom 97% af de besøgende fra Danmark, heraf 69% fra Region Midtjylland. 55% er kvinder, 38% mænd. I 2019 kom 9% af museets brugere fra udlandet. 51% af museets brugere er 50+ mod 54% som landsgennemsnit.

Det er meget tilfredsstillende:

- at museet arbejder professionelt med den løbende udvikling af museets formidling gennem den langsigtede Generalplan 3.0, som sikrer sammenhæng mellem museets formidling, øvrige museumsfaglige opgaver og renoveringen af herregården.
- at museet arbejder strategisk med undervisning, og at dette bindes sammen med museets øvrige opgaver.

- at museet har en mangfoldig og varieret formidlingspraksis målrettet forskellige målgrupper og gerne eksperimenterer med formidlingstilbud til smalle målgrupper.
- at museet i betragtning af sin beliggenhed har et højt besøgstal og en høj undervisningsaktivitet, ligesom museet er digitalt til stede på en lang række platforme.
- at museet deltager i Den nationale brugerundersøgelse, udvikler egne undersøgelser og bruger resultaterne i udviklingen af formidlingen samt evaluerer systematisk.

Det er tilfredsstillende:

- at museet indgår i faglige netværk med henblik på at kvalificere og udvikle sin undervisningspraksis.
- at museet samarbejder med Det Grønne Museum om formidlingsaktiviteter.

Samlingsvaretagelse

a. Indsamling

Museet er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning.

- Museets samling omfatter i 2020 1.642 inventarnumre. Tilvæksten i 2020 var på 247 numre. 71 blev indsamlet som en del af forskningen. Museet har i 2018 foretaget en samlingsgennemgang. Museet har ikke udskilt genstande fra sin samling i en længere årrække, til trods for at museet har genstande i samlingen, der ikke relaterer sig til ansvarsområdet. Det drejer sig om ca. 25 genstande, primært møbler, med mangelfuld proveniens.
- Museet har en nedskrevet indsamlingspolitik og retningslinjer for indsamling, der afspejler en restriktiv, men aktiv og faglig reflekteret praksis. Den er tæt knyttet til både museets vedtægtsbestemte ansvarsområde, og udspringer af museets forskningsstrategi.
- Der er udformet en indkomstseddel med indkomstkvittering til giver med nødvendige oplysninger. Museet koordinerer sin indsamling med andre museer.

b. Registrering & Indberetning

Museet er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til det centrale kulturarvsregistre: SARA. Registreringen skal ske efter fastlagte standarder, der muliggør udveksling af data nationalt og internationalt.

- Museet er næsten ajour med registrering og indberetning af sin samling til SARA: 97% af museets samling er fuldt registreret.

- Museet har udarbejdet retningslinjer for sit registreringsarbejde, herunder dokumentation for museets registreringspraksis og -historik. Museet angiver en museumsfaglig begrundelse for indsamlingen som en del af registreringen, og museet råder over personale med relevant registreringskompetence. Museet indgår i relevante faglige netværk om registrering.

c. Bevaring

Museet er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

- Museet råder over tre magasinlokaliteter: Fællesmagasinet for Museer i Midt- og Østjylland, hvor hovedparten af museets genstande opbevares, et transitmagasin i en tidligere fabriksbygning og et mindre rum på herregården.
- Museet har i 2020 indberettet, at 90% af samlingen er i hhv. formidlingseget (70%) og stabiliseret (20%) tilstand, og at 10% er i hhv. behandlingskrævende (8%) og svært skadet (2%) tilstand.
- Museet søger, ud over samarbejdet med Fællesmagasinet, løbende ekstern bevarings- og konserveringsfaglig ekspertise i bevarings- og planlægningsarbejdet. Museet har endvidere, via klimadata indsamlet af Nationalmuseet, et løbende tilsyn med samlingernes bevaring, uden at det dog fremstår systematisk.
- Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum har til brug for Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering fået udarbejdet en konserveringsfaglig udtalelse fra Museum Østjylland, Bevaring & Magasin om bevaringsforholdene på museets besøgssteder og magasiner. Det fremgår heraf, at bevaringsforholdene i museets magasin og udstillingsbygninger overordnet er på et højt bevarings- og sikkerhedsmæssigt niveau. Dog er bevaringsmæssige udfordringer som risiko for skimmelangreb i transitmagasinet. Generelt påpeges det, at der i udstillingsrummene på herregården ikke gennemføres systematisk monitorering for skadedyr (IPM). Herudover er der visse steder i udstillingerne problemer med sol og lysindfald direkte på sarte tekstiler og genstande, om end museet i udpræget grad bruger gardiner og UV-filtre til at reducere eller begrænse dette. Endelig påpeges det, at kontorrummene er svære at rengøre, og ligesom der også her er et stort lysindfald. Det betyder, at genstande, der opbevares på kontorarealerne, er udsatte. Museet påtænker at flytte kontorlokalerne ud af herregården.
- Museet har i samarbejde med Nationalmuseet udarbejdet en klimastrategi for udstillingsbygningerne, hvor der opvarmes moderat i vintermånederne, hvilket har stabiliseret indeklimaet på et hensigtsmæssigt niveau. Dette overvåges systematisk.
- Museet oplyser, at der ikke findes en egentlig prioriteret bevaringsplan. I praksis konserveres genstandene, når de bliver en del af et renoverings- og restaureringsprojekt. Samtidig prioriterer museer årligt sine konserveringsarbejder, når der bliver lagt budget, og der bliver afsat midler og søgt fondsfinansiering til den udbedrende behandling. Museet har registreret oplysninger om bevaringen af genstandene i egne værktøjsdatabaser og i SARA.

- Museet har udarbejdet en evakuerings- og værdiredningsplan og arbejder systematisk med at højne sikkeringen.
  - Enkelte rum på museet beskrives som "brugsrum". Det gælder særligt køkkenet og billardværelset. Køkkenet anvendes i det daglige i produktionen af mad til museets café. Museum Østjylland, Bevaring & Magasin tilser de få, registrerede genstande, der findes i rummene, og jævnlige besøg fra en skorstensfejer sikre, at brandrisikoen holdes på et minimum.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at museer har formuleret en indsamlingspolitik og retningslinjer for registrering, der tydeligt er argumenteret ud fra både den vedtægtsbestemte indsamling og den strategisk indsamling, som udspringer af den aktuelle forskningsstrategi.
- at museet har reduceret sit konserveringsefterslæb og arbejder struktureret og systematisk med sit konserveringsarbejde, om end det ikke er nedskrevet i en samlet og prioriteret bevaringsplan.

Det er tilfredsstillende:

- at hovedparten af museets ikke-udstillede genstande opbevares under gode bevaringsforhold, men at der er risici forbundet med opbevaringen af genstande, der ikke er placeret på Fællesmagasinet.
- at det er lykkedes at etablere en god klimareguleringen af udstillingslokalerne, som er hensigtsmæssig for de udstillede genstande.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at museet har genstande i sin samling, der ikke indgår i museets ansvarsområde.
- at museet ikke overvåger kontorarealer og udstillingsrum for skadedyr, og at der er risiko for lysskader på en del genstande.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at museet prioriterer at udskille med mangelfuld proveniens.
  - at museet etablerer en systematisk skadedyrsovervågning (IPM) i samarbejde med en konserveringsfaglig samarbejdspartner og ligeledes, at museet får etableret en overvågning af lys for at forebygge eller reducere lyspåvirkninger.
-

Baggrund

1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum

Kvalitetsvurderingsbesøget fandt sted d. 17. marts 2022.

Tilstede var:

Fra museet:

Bestyrelsesformand Anna von Lowzow

Museumsdirektør Britta Andersen

Museumsinspektør og souschef Marie Aaberg Andersen

Forskningschef Signe Boeskov

Fra Norddjurs Kommune:

Chef for kultur, fritid, turisme og biblioteker Trine Grejsen

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

Chefkonsulent Berit Fruelund Kjærside

Museumskonsulent Katrine Johnsen

Museumskonsulent Jesper Stub Johnsen

I forbindelse med besøget blev museets udstillinger, udenomsarealer og administrationslokaler besigtiget.

2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kvalitetsvurderinger er en del af Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med at understøtte en kvalitativ og professionel udvikling af museerne og deres opgavevaretagelse.

Slots- og Kulturstyrelsen skal sikre, at museerne lever op til museumsloven samt de mål og standarder, der følger af politiske målsætninger for museumsområdet og samfundsudviklingen generelt.

Gennem de sidste nitten år er der gennemført en række udredninger, analyser og undersøgelser, som på forskellig vis har sigte på udvikling af kvalitet, og som bidrager til at sætte standarder for museernes virksomhed. Det drejer bl.a. sig om:

Udredningen om bevaring af kulturarven (Kulturministeriet, 2003)

Udredning om museernes formidling (Kulturministeriet, 2006)

Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (Kulturministeriet, 2009)

Internationale evaluering af den arkæologiske virksomhed (Kulturministeriet, 2010)

Den nationale brugerundersøgelse (Kulturstyrelsen, 2009-2019)

God ledelse af selvejende kulturinstitutioner (Kulturministeriet, 2011)

Udredning om fremtidens museumslandskab (Kulturministeriet, 2011)

Kulturministeriets digitaliseringsstrategi 2012 – 2015 (Kulturministeriet, 2012)

Disse udredninger, analyser og undersøgelser indgår i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer.

Læs mere om kvalitetsvurderinger på Slots- og Kulturstyrelsens [hjemmeside](#).

Kvalitetsvurderingen indeholder Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger af og anbefalinger til museets drift og fortsatte udvikling. Kvalitetsvurderingen giver museets kommunale tilskudsydere en viden om det enkelte museums virksomhed og de rammer, museet arbejder i.

Vurderingsgrundlag

Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for at kvalitetsvurdere de statsanerkendte museer består af to dele: For det første museernes indberetninger til Slots- og Kulturstyrelsen, herunder bl.a. museets vedtægter, årsberetning, oversigt over forskningspublikationer samt museets indberetning til Slots- og Kulturstyrelsens museumsstatistik: "Danske museer i tal". For det andet et kvalitetsvurderingsmøde på museet, hvor museets bestyrelse og hovedtilskudsyder, der ofte er museets hjemkommune, deltager.

Der indgår tillige en ekstern sagkyndig vurdering af bevaringsforholdene for museets samling. Den sagkyndige vurdering er indhentet af museet som led i kvalitetsvurderingen.

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer på ovenstående grundlag museets opgavevaretagelse og samlede virksomhed i forhold til fire kategorier:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger og anbefalinger samles i en rapport, der sendes til museet og museets hovedtilskudsyder.

Opfølgning

Museet skal inden for tre måneder efter modtagelsen af rapporten fremlægge en plan for, hvordan det vil følge op på Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende opfølgningsplanen.

Et år efter godkendelse af opfølgningsplanen gennemføres et opfølgningsmøde mellem museet og Slots- og Kulturstyrelsen. Museet skal forud for opfølgningsmødet redegøre skriftligt for status i museets arbejde med opfølgningen. Kvalitetsvurderingen forventes afsluttet efter opfølgningsmødet.